

Owies przyszłości

- stabilne plonowanie w PDO i debiut pierwszej odmiany ozimej w Krajowym Rejestrze

Owies ponownie zyskuje na znaczeniu w polskim rolnictwie. Rekordowa powierzchnia zasiewów, stabilne plonowanie w doświadczeniach porejestrowych oraz pojawienie się **pierwszej odmiany owsa ozimego w Krajowym Rejestrze** potwierdzają rosnący potencjał tego gatunku. Wyniki z województwa łódzkiego z 2025 roku pokazują, że owies skutecznie łączy wysoką wartość użytkową z dużą elastycznością uprawową, odpowiadając na wyzwania zmieniającego się klimatu i potrzeby nowoczesnych gospodarstw. W 2025 roku do Krajowego Rejestru (KR) wpisano jedną nową odmianę owsa zwyczajnego – **Belfer**, pochodzącą z polskiej hodowli. Jednocześnie z rejestru wykreślono odmianę owsa nagiego **Siwek** oraz odmianę owsa zwyczajnego **Armani**. W efekcie tych zmian KR obejmuje obecnie 40 odmian, w tym 38 odmian owsa zwyczajnego oraz 2 odmiany owsa nagiego. Dominują odmiany rodzime, głównie żółtoziarniste, które są najczęściej wybierane do produkcji. Wyjątkiem pozostaje odmiana **Gniady**, wyróżniająca się brązową barwą łuski.

Wszechstronny gatunek o wysokiej wartości użytkowej

Pomimo silnej konkurencji ze strony innych zbóż, owies niezmiennie budzi zainteresowanie rolników dzięki szerokim możliwościom wykorzystania. Ziaro owsa charakteryzuje się wysoką wartością odżywczą – zawiera łatwo przyswajalne białko, znaczną ilość kwasów tłuszczowych, soli mineralnych oraz witamin. Podstawowym kierunkiem użytkowania pozostaje pasza dla zwierząt, jednak coraz większe znaczenie ma także jego wykorzystanie w żywieniu ludzi. Coraz częściej owies postrzegany jest również jako surowiec alternatywny do produkcji bioenergii.

Na tle innych zbóż owies wyróżnia się wieloma korzystnymi cechami agrotechnicznymi. Wykazuje dużą tolerancję na niskie pH gleby, ma niewielkie

wymagania glebowe oraz stosunkowo dobrze znosi niskie temperatury wczesną wiosną. Jest dobrym przedplonem dla innych zbóż, ponieważ nie jest porażany przez choroby podsuszkowe i nie uczestniczy w łańcuchu żywicielskim patogenów glebowych. Z tego względu zazwyczaj dobrze znosi uprawę w monokulturze zbożowej. Należy jednak pamiętać o jego wysokich wymaganiach wodnych, szczególnie w okresie od strzelania w źdźbło do kłoszenia.

Znaczenie technologii uprawy i termin siewu

Kluczowym elementem technologii uprawy owsa jest optymalny, możliwie wczesny termin siewu. Pozwala on na lepsze wykorzystanie zasobów wody ziemnej zgromadzonej w glebie, sprzyja silniejszemu

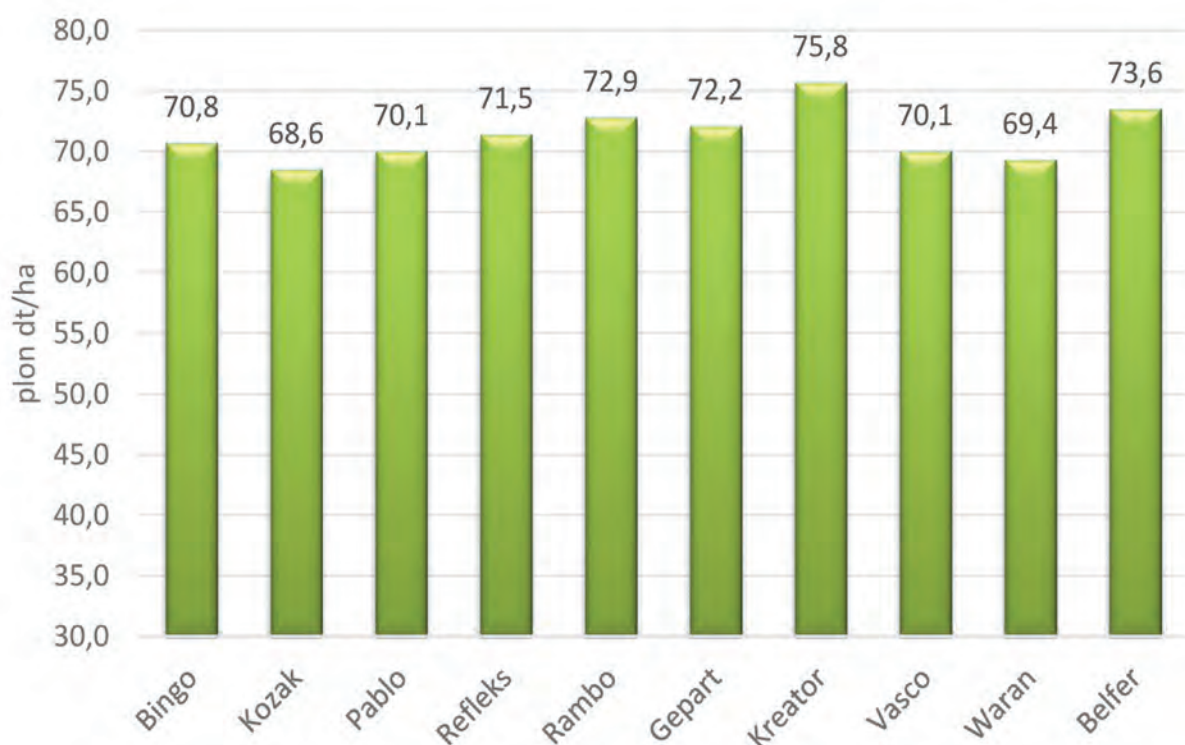
ukorzeniu roślin, zwiększa odporność na wyleganie oraz wpływa na większą liczbę kłosów w wiesze. Najlepszymi przedplonami dla owsa są rośliny okopowe oraz bobowate. Duże znaczenie ma również stosowanie kwalifikowanego materiału siewnego oraz zaprawianie ziarna, co warunkuje utrzymanie zdrowej plantacji przez cały okres wegetacji.

Plonowanie owsa jarego w województwie łódzkim w 2025 roku

W województwie łódzkim w 2025 roku w doświadczeniach porejestrowych PDO badano 10 odmian owsa jarego. Doświadczenia jednoczynnikowe, prowadzone bez ochrony fungicydowej, założono w trzech lokalizacjach: SDOO Sulejów, ZDOO Łuźmierz oraz HR Strzelce.

Wykres 1. Plonowanie owsa w doświadczeniach PDO województwa łódzkiego. Rok zbioru: 2025

Średnie plonowanie owsa w 2025 roku wyniosło **71,5 dt z ha**. We wszystkich lokalizacjach bardzo dobre wyniki uzyskiwały odmiany **Kreator, Belfer** oraz **Rambo**. Najwyższe plony zanotowano w Strzelcach – **79,9 dt z ha**, natomiast nieco niższe w Sulejowie (**73,3 dt z ha**) oraz w Lućmierzu (**61,1 dt z ha**).

Tabele z plonowaniem odmian w ostatnim trzyleciu w poszczególnych miejscowościach znajdują się na stronie internetowej SDOO w Sulejowie https://coboru.gov.pl/PlikiWynikow/26_2025_WWPO_12_OWZJ.pdf

Owies ozimy – perspektywiczne uzupełnienie oferty odmianowej

Analizując uprawę owsa jarego, warto zwrócić uwagę na drugą formę tego gatunku – **owies ozimy**, który stanowi interesujące uzupełnienie oferty odmianowej. Choć jego uprawa w Polsce nadal znajduje się w fazie rozwoju, rosnąca potrzeba dywersyfikacji upraw w warunkach zmieniającego się klimatu sprawia, że owies ozimy zyskuje na znaczeniu jako realna alternatywa dla form jarych.

Plantacje nasienne owsa ozimego w 2025 roku zajmowały nieco ponad 200 ha. Rozmnażano na nich trzy odmiany wpisane do Wspólnotowego Katalogu Roślin Rolniczych. Największy udział w strukturze zasiewów miała odmiana KWS Snowbird (78%), następnie RGT Southwark (20%) oraz Rhapsody (2%). Odmiana KWS Snowbird jest pierwszą dostępną odmianą owsa ozimego na polskim rynku i obecnie znajduje się w trakcie badań rejestrowych. Odmiana RGT Southwark, podobnie jak KWS Croquant, pełni rolę wzorca w badaniach.

W 2025 roku do Krajowego Rejestru wpisano pierwszą odmianę owsa zwyczajnego ozimego – **Edzio (RAH 5P849)**. Została ona zgłoszona do badań urzędowych w 2022 roku przez Instytut Hodowli i Aklimatyzacji Roślin – PIB w Radzikowie, a jej zachowawcą jest Hodowla Roślin Strzelce Sp. z o.o. Grupa IHAR. Średni plon ziarna tej odmiany w dwuletnich badaniach wyniósł **76,8 dt z ha**.

Najważniejsze zalety uprawy owsa ozimego

Do kluczowych zalet owsa ozimego należą:

- **dłuższy okres wegetacji**, umożliwiając lepsze wykorzystanie składników pokarmowych i wody glebowej,

- **większa stabilność plonowania**, szczególnie w latach o niekorzystnym przebiegu pogody,

- **lepsze wykorzystanie warunków wczesnej wiosny** oraz większa odporność na zmienne warunki atmosferyczne.

Owies ozimy, coraz częściej pojawiający się w polskich gospodarstwach, stanowi wartościową alternatywę dla tradycyjnych odmian jarych. Dzięki badaniom i rejestracji odmian prowadzonym przez COBORU rolnicy mają dostęp do rzetelnych informacji, które ułatwiają dobór odpowiedniej odmiany. Rosnące zainteresowanie owsem ozimym wynika z jego potencjału plonotwórczego oraz zdolności do efektywniejszego wykorzystania zasobów środowiska, co w warunkach zmian klimatycznych może mieć kluczowe znaczenie dla opłacalności uprawy.

Charakterystyka odmiany owsa zwyczajnego ozimego wpisanego do Krajowego rejestru w roku 2025:

Edzio (d. RAH 5P849) Pierwsza odmiana owsa zwyczajnego ozimego w Krajowym rejestrze. Odmiana żółtoziarnista. Plon ziarna z łuską dość duży, średnio na poziomie 102% odmian wzorcowych, natomiast plon ziarna bez łuski średnio 99%. Zimotrwałość mała (3°). Odporność na mączniaka prawdziwego – duża; na rdzę owsa i helmintosporiozę – średnia. Rośliny średniej wysokości, odporne na wyleganie. Termin wiechowania dość późny, dojrzewania średni. Udział łuski i masa 1000 ziaren duża do bardzo dużej, zawartość białka średnia. Tolerancja na zakwaszenie gleby mała.

Nina Stańczyk
SDOO w Sulejowie

